

Förstudie ang. Skolskjutsar

Kiruna kommun

Förstudie

Mars 2026

Innehållsförteckning

Inledning	3
Resultat.....	6
Sammanfattning.....	12

Inledning

Bakgrund

Kiruna kommun har en geografisk spridning och en skolstruktur som medför att ett antal elever i grundskolan behöver åka skolskjuts till och från skolan. Rätt till skolskjuts regleras i skollagen och det är huvudmannen för grundskolan i kommunen, Kultur- och utbildningsnämnden, som ansvarar för att utifrån skollagens skrivningar fastställa skolskjutsregler för Kiruna kommun och besluta om skolskjuts. Ansökan om skolskjuts görs via en e-tjänst på kommunens hemsida.

Skolskjuts är i många kommuner ett känsligt område. Det påverkar många familjers vardag, tillämpning av skolskjutsreglerna kan uppfattas som orättvisa vid jämförelse med andra elever, det kan vara otydligt hur trafikförhållanden ska bedömas och det kan vara flera olika beslutsfattare som inte fattar likvärdiga beslut.

Revisorerna har utifrån sin bedömning av risk och väsentlighet beslutat sig för att göra en förstudie avseende skolskjuts.

Syfte och frågeställningar

Förstudien syftar till att ge revisorerna en ökad kunskap om hantering av skolskjutsar i kommunen och ge underlag för om ytterligare granskning av skolskjutsar behövs.

Förstudien ska besvara följande frågeställningar:

- Har nämnden fastställt tydliga skolskjutsregler?
- Är skolskjutsreglerna väl kommunicerade med medborgarna?
- Är det tydligt vem som fattar beslut om skolskjuts (på delegation) och hur beslut kan överklagas?
- Är det vanligt förekommande att överklagande sker, finns något mönster i vad som överklagas?
- Vid överklagan av skolskjutsbeslut – håller kommunens beslut för prövning i domstol?
- Följer nämnden upp skolskjutsområdet?
- Finns behov av fördjupad granskning inom området?

Avgränsning

Förstudien avgränsas till skolskjutsar till förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.

Metod

Förstudien har genomförts genom dokumentgranskning av skolskjutsreglemente, delegationsordning, dokumenterad uppföljning av skolskjutsbeslut, stickprov av skolskjutsbeslut samt stickprov av eventuella överklaganden, anmälan av delegationsbeslut till nämnden samt information till vårdnadshavare.

Intervjuer har genomförts med ansvarig handläggare och tillika beslutsfattare samt med handläggare på förvaltningen.

Ansvarig handläggare har getts möjlighet att sakgranska utkast till rapport.

Skollagens reglering av skolskjuts inom grundskola och anpassad grundskola

I skollagens kapitel 10 regleras grundskolan.

Skolskjuts i hemkommunen

- 32 § Elever i grundskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annan kommuns grundskola med stöd av 25-27 §§. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

Skolskjuts i en annan kommun än hemkommunen

- 33 § En elev som med stöd av 25 § går i en annan kommuns grundskola och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen. Detsamma gäller för en elev som går i en annan kommuns grundskola på grund av att eleven har placerats i ett sådant skyddat boende som avses i 9 kap. 6 § socialtjänstlagen.
- Den kommun som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun. Lag (2025:440).

I skollagens kapitel 9 regleras förskoleklassen och i kapitel 11 regleras den anpassade grundskolan och där finns motsvarande skrivningar om rätten till skolskjuts.

Kommunens organisering av skolskjuts

Vid intervju redovisas för hur skolskjutsarna organiseras. I första hand används kollektivtrafik. Där kollektivtrafik inte finns används upphandlad skolskjuts, där olika entreprenörer upphandlas, ofta på 3+2 årsavtal. Vissa sträckor, exempelvis i Jukkasjärvi, kör kommunen i egen regi.

Det finns en skolskjutshandläggare som bereder ärendena och som också är den som fattar beslut på delegation. Denne har en ersättare vid frånvaro.

Resultat

Har nämnden fastställt tydliga skolskjutsregler?

lakttagelser

Kultur- och utbildningsnämnden har fastställt reglemente för skolskjutsar, 2018-03-20. Reglementet är uppdaterat 2024-11-12.

Av reglerna framgår att inom anpassad grundskolan gäller samma regler för skolskjuts som inom grundskolan. Så långt det är möjligt ska skolskjutsarna inom Kiruna Centrum samordnas med lokaltrafiken och skolskjutsarna i byarna samordnas med linjetrafiken.

För att erhålla skolskjuts, gäller att kortaste gång- eller cykelavstånd, mellan hemmet/hållplats och skola/hållplats ska vara:

- För elever i förskoleklass - årskurs 1 minst 2 kilometer
- För elever i årskurs 2-3 minst 3 kilometer
- För elever i årskurs 4-6 minst 4 kilometer
- För elever i årskurs 7-9 minst 5 kilometer

Av reglementet framgår att trafikförhållanden kan medföra att skolskjuts kan beviljas oavsett avståndsregeln om närmaste lämpliga skolväg bedöms ha särskilt farlig trafikmiljö.

Elev med funktionshinder eller annan särskild omständighet, till exempel medicinska skäl, kan beviljas kostnadsfri skolskjuts utan hänsyn till avståndet. Behovet ska styrkas med ett läkarintyg i vilket lämpligt transportsätt rekommenderas.

Om elev på grund av särskilda skäl erbjuds placering i annan skola än hemskolan kan eleven beviljas skolskjuts till och från skolan efter ansökan av vårdnadshavare. Skolskjuts för barn i behov av särskilt stöd beslutas av skolskjutsansvarige efter yttrande från rektor.

Skollagen innehåller även en skyldighet för kommunen att anordna skolskjuts för elever på grund av sådana situationer där det framgår som nödvändigt eller motiverat att bevilja skolskjuts. Om skolvägen under vinterperioden bedöms som påtagligt riskfylld kan tillfällig skolskjuts beviljas. Bedömningen görs utifrån de förutsättningar som är aktuella i det enskilda ärendet.

Elev i åk F-3 med fritidshemsplats har rätt till fri skolskjuts till skolan, förutsatt att villkoren för skolskjuts uppfylls, men har inte rätt till fri skolskjuts från skolan. I de fall elev inskriven i fritidshem vid vissa tillfällen inte är på fritidshemmet efter skoldagens slut föreligger rätt till skolskjuts (om villkoren är uppfyllda för skolskjuts) och ett fast schema ska användas (meddelas till förvaltningens skolskjutsansvarige).

Vid växelvisboende måste ett schema för hur eleven har behov av skolskjuts för läsåret lämnas till skolskjutsansvarige tillsammans med skolskjutsansökan. Val av skola kan medge skolskjuts om det inte medför organisatoriska eller/och ekonomiska svårigheter för kommunen.

Elev som flyttar till bostad utanför sin skolas upptagningsområde och väljer att gå kvar i sin gamla skola har inte rätt till fri skolskjuts mellan skolan och den nya adressen. En elev i årskurs nio som flyttar utanför området för sin upptagningskola får, om eleven så önskar, gå kvar i sin hemskola läsåret ut (förutsatt att eleven gått åk 8 i den aktuella skolan) och kan då ansöka om skolskjuts. Gäller endast flytt inom kommunen.

För att få samordningen av skolskjutsen på morgonen att fungera på ett tillfredsställande sätt för alla, ska barnen som blivit beviljad särskild anordnad skolskjuts vara klar för hämtning 5 minuter före angiven tid. Skolskjutsen har rätt att komma 5 minuter före respektive 15 minuter efter angiven tid utan att det räknas som tidig eller sen transport.

För skolskjuts från skolorna i Kiruna centralort gäller fasta eftermiddagstider för att samordning ska kunna fungera. Väntetiden för eleverna kan uppgå till 5 timmar per vecka. De första 15 minuterna efter lektionens slut räknas inte som väntetid.

Överenskommelse om självskjuts innebär att vårdnadshavare mot viss ersättning från kommunen tar över det dagliga ansvaret för skolskjutsen. En sådan överenskommelse kan skrivas när någon annan skolskjuts inte är möjlig.

Av skolskjutsreglerna framgår det att ansökan om skolskjuts görs inför varje läsår, senast den 30 april. Ansökan sker genom en e-tjänst på kommunens hemsida. På kommunens hemsida står det att ansökan helst ska lämnas in före 31 maj inför nästkommande hösttermin.

Information från intervju

Vid intervju framkommer att stadsomvandlingen och den tillfälliga stängningen av Nya Raketskolan har påverkat att ansökningstiden för skolskjuts nu förlängts till den 31 maj. Många ansökningar kommer in redan i april så att handläggning och beslut kan hanteras. Det är viktigt att få in underlag till alla busskortsbeställningar i tid så att dessa kan tryckas till skolstarten.

Skolskjutsar administreras i systemet Vega. I systemet sker också avståndsberäkning från fastighetsgräns till skola eller upphämningsplats. Detta görs för varje enskild elev/fastighet.

Vid intervjun framförs att det är viktigt med en likvärdig behandling. Skolskjutsreglerna uppges vara kända och tydliga.

Om elever väljer annan skola än placeringsskolan så avgör omständigheter om eleven beviljas skolskjuts. Några exempel på det är att om elever från byarna väljer en annan högstadieskola i Kiruna tätort än

placeringsskolan så beviljas skolskjuts, genom kollektivtrafik. Men om skolskjuts till den valda skolan innebär ekonomiska merkostnader för kommunen så beviljas inte skolskjuts.

De synpunkter som har framförts från vårdnadshavare är exempelvis frågan om att det är vårdnadshavarna som har tillsynsansvaret för barnen när de ska ta sig till skolskjutsen från hemmet.

Vid intervju framförs att kommunen följer de rekommendationer från Nationella trafiksäkerhetsförbundet (NTF) som finns avseende barns trafikmognad samt följer även de förvaltningsrättsdomar som finns inom området.

Slutsatser

Vår slutsats är att skolskjutsreglerna är tydliga.

Är skolskjutsreglerna väl kommunicerade med medborgarna?

lakttagelser

På kommunens hemsida finns information om skolskjuts och där framgår reglerna både sammanfattande samt att hela skolskjutsreglementet redovisas. Vidare finns information om hur ansökan görs (både via blankett och via en e-tjänst) samt hur ett beslut om skolskjuts kan överklagas. Det finns även blanketter för avvikelserapportering för både entreprenörer samt vårdnadshavare.

Av intervju framkommer att vårdnadshavare får information om skolskjuts och ansökningstid för detta i samband med att de får information om skolplacering.

Slutsatser

Ja, de fullständiga skolskjutsreglerna finns på kommunens hemsida samt kommuniceras till alla vårdnadshavare i samband med skolplacering.

Är det tydligt vem som fattar beslut om skolskjuts (på delegation) och hur ett beslut kan överklagas?

lakttagelser

Av Kultur- och utbildningsnämndens delegationsordning, senast reviderad 2025-04-24, § 64, framgår att förvaltningschef är delegat avseende ärendena:

- Pröva om elev i grundskola, grund-och gymnasiesärskolan har rätt till skolskjuts till och från en plats i anslutning till hemmet och utbildningsplatsen, med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet.
- Pröva om kommunen får ekonomiska eller organisatoriska svårigheter, om en elev i grundskolan, grund-och gymnasiesärskolan väljer en annan skolenhet i kommunen än den anvisade eller en annan kommuns grundskola med stöd av 25–26 §§ skulle beviljas skolskjuts.
- Pröva om elev från kommunen som går i annan kommuns grundskola, grund-och gymnasiesärskola och som för sin skolgång måste övernatta i den kommunen, har rätt till skolskjuts till och från den tillfälliga bostaden och utbildningsplatsen, med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet.

Av delegationsordningen framgår att varje delegationsbeslut måste protokollföras för att bli rättsligt bindande för kommunen, vilket kan ske på två sätt enligt kommunallagen. Antingen genom att delegationsbeslutet anmäls till nämnden eller att protokoll över delegationsbeslutet förs särskilt och tillkännages på den webbaserade anslagstavlan, om besluten är överklagningsbara. Av delegationsordningen framkommer vidare att delegat ansvarar för att snarast anmäla sina delegationsbeslut till den delegerande funktionen, det vill säga till nästföljande sammanträde eller direkt till förvaltningschefen. Av anmälan ska framgå vilken typ av beslut som har fattats, om beslut har vidaredelegerats så ska det framgå vem som fattat beslutet samt datum för beslut.

Vidaredelegering kan ske från förvaltningschef till Skolskjutsansvarige/Chef skoltransporter. Datum för förvaltningschefens gällande delegationsbeslut om vidaredelegering framgår av delegationsordningens förstasida. Vid intervju framkommer att det gjorts en justering gällande hantering av delegationsbeslut om skolskjuts. Dessa ska inte längre behöva anmälas till nämnden. Detta är dock inte tydliggjort i delegationsordningen.

Enligt intervju dokumenteras alla skolskjutsbeslut i systemet VEGA. I de fall skolskjutsansökan avslås så dokumenteras beslutet även i kommunens diarium Ciceron. Systemet VEGA producerar ett beslutsdokument som också innehåller information om hur beslutet kan överklagas. Detta skickas till vårdnadshavaren.

I samband med stadsomvandlingen kan det finnas behov av att ändra principer och bedömningar av vägar utifrån ändrade ändrade trafikflöden som gör att en väg blir mer eller mindre trafikfarlig. Vid intervju beskrivs att dessa frågor lyfts till nämnden.

I samband med att Nya Raketskolan behövde renoveras fattade kultur- och utbildningsnämnden 2024-04-09, § 70, beslut om tillfälliga skoltransporter för elever i årskurs F-3. Beslutet omfattade såväl transport från Nya Raketskolan till ersättningskolan, samt att elever som har särskilda behov av transport till och från fritidshem så långt som möjligt ska kunna få det. Det senare innebar ett avsteg från

skolskjutsreglerna, varför beslut fattades av nämnd. Vid sakgranskningen tydliggörs att alla elever på Nya Raketskolan får skolskjuts i samband med evakueringen till annan skolenhet. De äldre skolbarnen får det i form av busskort.

Slutsatser

Delegationsordningen visar tydligt hur beslutsfattande sker avseende skolskjuts. Av beslutet som respektive vårdnadshavare får framgå hur överklagan av beslutet kan göras.

Delegationsordningen behöver justeras så att det tydligt framgår att beslut om skolskjuts inte behöver anmälas till nämnd eller anslås på anslagstavla.

Är det vanligt förekommande att överklagande sker, finns det något mönster i vad som överklagas? Vid överklagan av skolskjutsbeslut – håller kommunens beslut för prövning i domstol?

lakttagelser

Kommunen hanterar årligen cirka 500 skolskjutsansökningar.

Läsåret 24/25 beviljades 394 skolskjutsansökningar och 112 fick avslag på sin ansökan. Många av avslagen hade en koppling till att alla elever i årskurs F-3 på Nya Raketskolan beviljades skolskjuts/buss. (Många vårdnadshavare ansökte om busskort trots att det fanns ett generellt beslut om transport för alla). Av avslagen överklagades 4 beslut. Förvaltningsrätten gav nämnden rätt i samtliga överklagade ärenden.

Läsåret 25/26 beviljades 391 ansökningar om skolskjuts och det var 46 avslag. Av de 46 avslagen var det två elever som bor växelvist och där vårdnadshavarna valt en annan skola än någon av placeringsskolorna utifrån respektive vårdnadshavares adress. Av avslagen överklagades 6 ärenden till förvaltningsrätten (varav tre berörde barn i samma familj). Förvaltningsrätten gav nämnden rätt i samtliga ärenden. För tre av besluten överklagades förvaltningsrättens beslut till Kammarrätten. Kammarrätten gav dock inte prövningrätt, varför förvaltningsrättens beslut står fast.

Slutsatser

Det är ett fåtal skolskjutsbeslut som överklagas, och kommunen har de två senaste åren fått rätt i alla prövningar av högre instans.

Följer nämnden upp skolskjutsområdet?

lakttagelser

I den ekonomiska uppföljningen som presenteras för nämnden redovisas skoltransporter under Gemensam verksamhet.

En gång om året ges nämnden en muntlig föredragning om skolskjutsar. Det skrivs också en kortfattade information i en årlig verksamhetsrapport. Vi har tagit del av Verksamhetsrapport 2025 där det framgår att det finns 11 anställda inom verksamheten. Verksamheten utför skolskjutsar, ämneskörningar samt matkörningar. Verksamheten handlägger också alla skolskjutsansökningar.

Alla klagomål och avvikelserapporter diarieförs i Ciceron. De klagomål som kommer in om skolskjuts, uppges i intervju, rapporteras till nämnden i enlighet nämndens samlade klagomålsrutin. Av protokoll kan vi verifiera att klagomål rapporteras till nämnden. Av protokollen framgår dock inte om något av klagomålen avser skolskjuts.

Vi har inte kunnat verifiera någon ytterligare uppföljningar än de som nämnts ovan.

Nämnden uppges besöka verksamheten en gång per år.

Slutsatser

Nämnden följer upp det ekonomiska utfallet av skolskjutsar löpande och verksamheten fokuserat en gång per år.

Finns behov av fördjupad granskning inom området?

Slutsatser

Utifrån den samlade bild av skolskjutsar som förstudien ger görs bedömningen att det inte finns skäl att genomföra en fördjupad granskning inom området.

Sammanfattning

Förstudien visar att det finns tydliga regler för skolskjuts. Dessa kommuniceras till medborgare via hemsidan samt till vårdnadshavare vid besked om skolplacering. Delegationsordningen tydliggör vem som fattar beslut om skolskjuts. Av det beslut som vårdnadshavaren får framgår hur beslutet kan överklagas. De senaste två läsåren har totalt 10 skolskjutsbeslut överklagats. Inget av överklagandena har vunnit gehör hos högre instans och kommunen beslut har stått kvar. Det ekonomiska utfallet för skolskjutsar följs löpande upp av nämnden och verksamheten följs fokuserat upp en gång per år.

2026-03-04

Marie Lindblad

Uppdragsledare och projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Kiruna kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan beslutad 2025-11-03. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.